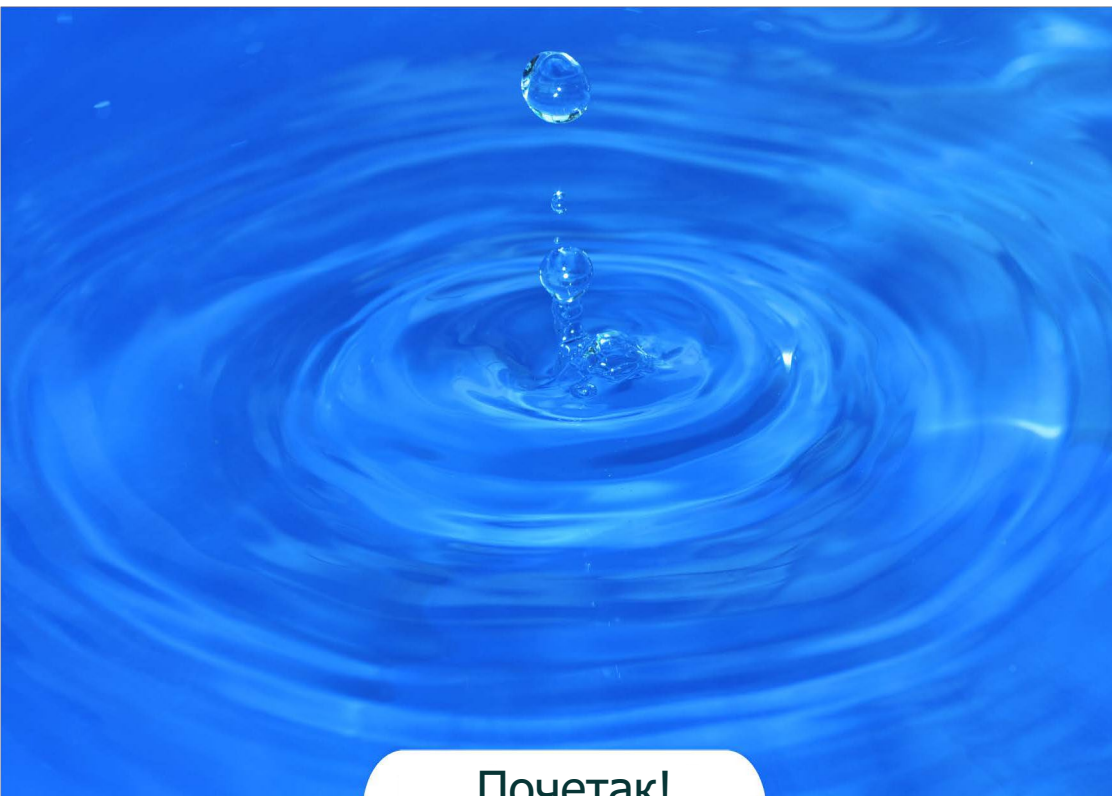

CLIL-LOTE-START

Интегрисано учење страног језика и нејезичких
садржаја за језике који нису енглески

Почетак!

Информативна брошура и интерактивни веб-портал
Случај узет за пример: Немачки као страни језик

Clil
LOTE-START

Европски центар за живе језике Промовисање изврности у језичком образовању

Основан 1995. године у Грацу, у Аустрији, као институција при Савету Европе, Европски центар за живе језике (*ECML*) се фокусира на промовисање језика између теорије језичких политика и наставне праксе у самој учионици. Овај јединствени међувладин центар нуди конкретне приступе питањима и изазовима с којима се суочавају европска мултикултурна друштва у периоду промена и мобилности без премца.

ECML, уз вођство земаља чланица, посвећен је политици Европског савета о неговању језичке и културне разноликости као средства промовисања интеркултурног дијалога, демократског грађанства и људских права.

www.ecml.at

Садржај

Пројекат *CLIL-LOTE-START* 5

CLIL настава 7

Настава – *CLIL* у нижим разредима основног образовања 8

Настава – *CLIL* у вишим разредима основног образовања и средњем образовању 11

Иницијално образовање наставника за *CLIL* 14

Образовање наставника на радном месту за *CLIL* 17

Истраживање и развој 20

Истраживање 21

Развој 23

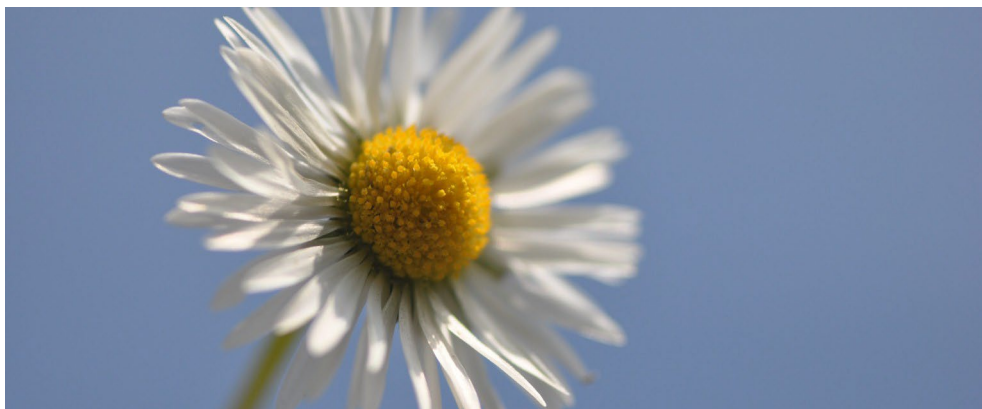
Сарадња 25

Пројекат *CLIL-LOTE-START (CLS)*

Интегрисано учење страног језика и нејезичких садржаја (*CLIL*) и принципи на које се ослања овај приступ сада су признати и прихваћени у Европи чак и изван стручних кругова. Примена *CLIL*-а у наставној пракси као и даљи развој овог приступа, ипак су ограничени углавном на контекст енглеског језика. Ово се дешава упркос чињеници да је **промовисање језика који нису енглески** основни циљ наставе језика у школама и један од главних циљева европских језичких политика. Штавише, Европа је стекла опсежна теоријска знања и практичну експертизу, има мотивацију, као и мноштво идеја и мрежа за даљи развој методологија *CLIL*, **нарочито за стране језике који нису енглески**. Специфичне потребе и постојећи потенцијал Европе представљају контекст из којег је потекао пројекат *CLIL-LOTE*. Основна идеја је консолидација и даљи развој постојеће базе знања како би се на што већем броју места омогућио **нови почетак, тј. *CLIL-LOTE-START***.

Ова **информативна брошура** и пратећи **интерактивни веб-портал *CLIL-LOTE-START (CLS)*** представљају резултате пројекта који је чинио саставни део трећег средњорочног програма Европског центра за живе језике. Материјали су намењени свима који су заинтересовани за језичку разноликост и савремене приступе учењу, нарочито у оквиру наставе живих језика у школама, као и онима који желе да сазнају нешто више о интегрисаном учењу страног језика и нејезичког садржаја. Надамо се да ће информације и материјали бити корисни и помоћи нам да уведемо методологију *CLIL* у још више образовних установа, као и да уверимо установе у предности ове методологије, подстакнемо их да примењују и даље развијају *CLIL*, или да на други начин подрже овај приступ, нарочито за **немачки као радни и циљни језик**, на пример.

Један од главних циљева пројекта је да покаже да методологија *CLIL* може да **оснажи и подржи језичку разноликоост у школама и институцијама**. У свету који убрзано захвата глобализација, све је важније да се уче и подучавају и **језици који нису енглески, нарочито заједно са енглеским језиком**. *CLIL* представља драгоцен приступ образовању који нам може помоћи у остваривању овог циља. Коришћење језика који није први језик ученика за подучавање нејезичког садржаја има дугу традицију, између осталог и код језика који нису енглески. Због тога се чини још важније то што можемо да поделимо постојећа стручна знања и информације са онима који су заинтересовани и који тренутно припремају *CLIL-LOTE-START*.

**Пројектни тим за пројекат
CLIL-LOTE-START:**

Ким Хатаја (Финска)
Ролф Кручина (Немачка/Бугарска)
Каталин Аркоши (Мађарска)
Кларис Коста Афонсо (Португал)

| CLIL настава

Упркос растућој популарности *CLIL*-а и његовој примени са све већим бројем различитих циљних група, чини се да многе образовне институције нису сигурне у погледу тога шта *CLIL* подразумева, које су његове користи за целокупни образовни процес и код којих ставова и профила ученика постоје најбољи изгледи за успешно учешће у *CLIL*-у. Још се често постављају и питања како може да се модификује сопствена настава страног језика или нејезичког садржаја како би се укључио приступ *CLIL*, како се најбоље могу припремити за *CLIL*, и који су оквир и активности неопходни за делотворну подршку и даљи развој методологије *CLIL*.

У овом поглављу дат је кратак преглед принципа на којима се заснива приступ *CLIL*, након чега следи разматрање појединих специфичних карактеристика и практичне примене овог приступа. Примери случаја из окружења у којима се приступ *CLIL* примењује у настави немачког језика у **основном и средњем образовању** показују праксу интегрисане наставе и учења страног језика и нејезичких садржаја. Примери такође илуструју значајне користи ове методологије када се користи у раним фазама учења, као и позитивне ефекте на касније образовање ученика и њихову каријеру у струци.

Настава – *CLIL* у нижим разредима основног образовања

I Увод

Опште је познато да што се раније крене са учењем страног језика, утолико је тај процес лакши.

Мала деца воле да уче нове речи. Када знају како се ствари зову на страном језику, имају осећај да су старији. Наставницима је **лако да креирају окружење** које је погодно за учење с радосћу. Нове речи се могу увести кроз песму, тако што деца певају, тапшу или лупају ногама о под да би запамтили мелодију. Овакво учење је **фокусирано на децу, без стреса**, уз стављање нагласка на **дечју радост због успеха**. Када се научене речи касније користе у другим контекстима за обављање важних активности, оне добијају још већи значај. Следећи примери показују како се то може остварити.

Песма развија **знатижељу и интересовање за речи**. Ова песма говори о биљкама и дрвећу у јесен. Јесењи ветар откида лишће с дрвећа, гране се њишу на ветру. Музика, **покрети и ритам** помажу деци да запамте речи и њихово значење. Тиме је положен камен темељац за први час биологије у основној школи. Штавише, овакво учење „**специјализованог језика**“ биологије је за децу **радосно путовање пуно открића**.

Деца праве нови дом за своје биљке. Обележавају саксије, пуне их земљом, саде и заливају саднице. Упутства за негу биљака морају се дати у писаној форми како би се обезбедила одговарајућа нега за све биљке, чак и када неко од деце не дође у школу, можда због болести. Ово је такође задатак који **оснажује**. Иако се извршава на страном језику, задатак се **не сматра заморном обавезом** већ се на њега гледа као на **прилику**.

Најбољи део долази на крају школске године када деца изводе представу, уз песму и музику, у којој су животиње и биљке протагонисти. Свако дете има своју улогу, свако дете је запамтило важне реплике којима ће дати свој допринос успеху представе. Када се на крају представе проломи громки аплауз родитеља који одају признање својој деци за достигнућа у учењу, постаје јасно да се приступ *CLIL* исплатио и да је деци успешно увео **циљни језик коришћењем методологије усмерене на децу.**

Настава – *CLIL* у нижим разредима основног образовања

II Неколико савета за лакши почетак:

Друге теме за прве разреде основне школе:

- **Креирање окружења у учионици, у којем се користи немачки језик**
Прављење баште, огласна табла, списак са задацима у учионици, календар рођендана, ноћење у школи
- **Ритуали**
Конверзацијски круг, објава датума, прослава рођендана, доживљај годишњих доба
- **Учење нових речи употребом свих чула**
Придеви уз коштуњава воће, глаголи уз лишће, именице уз костиме, чланови уз музику
- **Учење читања и писања**
Фонемски знакови, писање на постерима, писање писама, прва књига на немачком језику
- **Специјализовани језик уз музику и покрет**
Рачунање помоћу музике и покрета, прављење ланца од 1000 перли

Настава – *CLIL* у вишим разредима основног образовања и средњем образовању

I Увод

Виши разреди основног образовања и средње образовање играју важну улогу у **утврђивању** квалификација које ученици стичу, њихове **спремности да започну високо образовање и обучавање**, као и **каријеру**. Студије су показале да уживање у неком предмету и позитиван однос с наставницима имају значајан утицај на каснији избор студијског програма и каријере ученика. Уколико ученици могу да користе језик који није њихов матерњи за учење предметног садржаја и разговор о њему, они стичу вештине које су важне за њихову будућност у свету који нуди све више прилика.

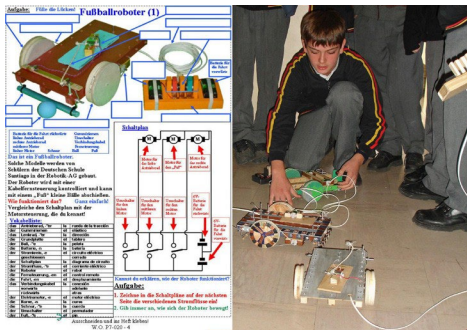
На нивоу виших разреда основног образовања и средњег образовања, *CLIL* може да пружи велики допринос, и то:

- подстичући ученике да се активно ангажују у **предмету и језику**;
- омогућавајући ученицима да стекну **стратегије и алате** који олакшавају **разумевање и стварање текста**;
- омогућавајући ученицима да постану **флексибилни и прилагодљиви**, што им олакшава **учење** или рад у подручјима у којима се користе други језици.

Следећи пример показује како се то може постићи.

Када се израђују макете у учионици у којој се примењује приступ *CLIL*, ученици морају да разумеју и примене законе полуге, што се одвија на „*CLIL* језику“. За ове потребе ће желети да буду у стању да читају уџбенике физике, мораће да имају приступ радним листовима или да имају могућност истраживања на интернету. Све ове активности обезбеђују да **физика, која није увек омиљени предмет ученика, буде забавна и да у њој уживају како дечаки тако и девојчице.**

Увођење компликованих стручних термина на страном језику лакше тече када се користе илустрације. Ова семантичка острва олакшавају комуникацију и тимске активности и подржавају, у овом примеру, израду

фудбалског робота. Важан мотивациони фактор је такмичење на крају курса. Да ли ће мој робот победити роботе мојих другара из разреда?

Нарочито делотворан подстицај је успешно представљање сопственог производа пред жиријем који то уме да цени. Макета аутомобила израђеног од материјала који могу да се рециклирају и који може да превезе килограм шећера на удаљеност од пет метара и уз рампу високу један метар – то је *CLIL* у најнапреднијем облику. Правила игре која ту важе иста су као и она с којима ће се ученици сусрети касније на радном месту. Морају да обаве задатак под притиском да се заврши у року, да комуницирају и примењују стручна знања, да усавршавају вештину тимског рада и презентовања. Основа за ове вештине може се развити и применити у *CLIL* учионици у којој наставници желе да испробају овај приступ и стичу вештине подучавања према приступу *CLIL*.

Настава – *CLIL* у вишим разредима основног образовања и у средњем образовању

II Неколико савета за лакши почетак:

- Увек крените **из перспективе ученика**. Шта њих интересује?
- Креирајте **прилике** за интегрисано коришћење нејезичког садржаја и језика.
- Коначан **производ** интегрише језик и нејезички садржај; то може бити разговор, филм, постер, интервју, ментална мапа, дијалог, квиз, експеримент итд.
- Неопходно је да **други** људи, тј. другари из разреда, наставници, родитељи или други ученици **виде, посматрају, слушају, доживе** те производе.
- Користите **уџбенике** и текстове написане **на другом језику**. Такви уџбеници су претешки само ако ученици не науче како да их ефикасно користе.
- **Стручни термини** играју важну улогу у предметним текстовима. Обично су то именице које попут знакова на путу воде ученике до разумевања.
- Покажите ученицима **стратегије** за декодирање текстова, као што су вежбе парафразирања, правила деривације речи, значење префикса и суфикса итд.
- Уведите своје **омиљене три методе** и објасните због чега их сматрате важним.
- Приликом оцењивања тестова из предмета, рада на часу и усмених вежби, водите рачуна да то оцењивање укључује **и квалитет језика**; наградите добро коришћење језика нпр. **додатним поенима**.
- **Креирајте прилике за комуникацију** о предмету на другом језику на сваком часу. Од ученика можете да тражите да у паровима разговарају о аспектима лекције које они сматрају најважнијим, уз давање аргумената за те ставове. **То не одузима превише времена а доноси велике користи**.

Иницијално образовање наставника за *CLIL*

I Увод

Наставници који желе да подучавају нејезички садржај предмета на језику који није први језик ученика, морају да поседују посебне вештине и компетенције. Њих је готово немогуће стећи без специфичне обуке. Због тога је важно да универзитети креирају програме обучавања наставника за *CLIL*. Међутим, пре осмишљавања смисленог плана и програма, кључно је дефинисати које ће вештине и компетенције бити потребне будућим наставницима за *CLIL*.

Ту спадају, на пример:

- познавање психолошких аспеката двојезичности и вишејезичности;
- вештине коришћења другог језика везаног за конкретан предмет;
- познавање широког спектра методологија за подучавање предметног садржаја и другог језика;
- способност проналажења наставног материјала на другом језику и његовог прилагођавања за *CLIL* учионицу;
- спремност да се планира и обави стручна пракса.

Интеграција теорије и праксе је кључна за успех обуке за *CLIL*. Наставници приправници морају да обаве практичну обуку у распону од посматрања *CLIL* часова, обука на универзитету. држања *CLIL* наставе, до обављања стручне праксе у школи у земљи циљног језика.

II Неколико савета за лакши почетак:

- Планирајте и израдите **кохерентни план и програм за CLIL** (на пример, као *IB Diploma Programme*);
- Користите **методику** интегрисане **двојезичне наставе предмета**, која даје концепцијски темељ за *CLIL*;
- Планирајте и организујте **праксу** и уврстите **школе које би вероватно понудиле обављање праксе** у процес развоја програма наставе и учења;
- Организујте **обављање праксе у блоковима**, пожељно у **школама које су увеле програме за CLIL**;
- Укључите рад на пројектима, који захтева **сарадњу између студената и ученика** и обезбедите блиску и редовну **сарадњу између универзитета и школа које учествују у програму**.

Образовање наставника на радном месту за *CLIL*

I Увод

Како можемо да оснажимо наставнике да успешно спроводе *CLIL*?

Главни предуслов су посвећени предметни наставници који су сигурни у себе у погледу предмета које предају и који су стручњаци за специјализовани језик предмета, методiku наставе и програм. Ако се кроз делотворну обуку на раду могу развити у „**раднике за помоћ у развоју**“ који **поседују свест о језику**, касније такође могу бити у стању да помогну ученицима да **стекну одговарајуће технике везане за (стручни) језик**, да **консолидују и даље развијају методе (наставе и учења) и поставе усмену и писану комуникацију** у средиште извођења наставе. Укратко, начело на коме почива *CLIL* јесте способност предметних наставника не само да **комуницирају на циљном језику**, већ и да **омогуће развијање свести о језику код својих ученика**.

Главни аспекти за успешно образовање наставника на радном месту за *CLIL* укључују:

- рад на језику, нарочито на стратегијама за разумевање текста и усвајање вокабулара;
- развој метода за интегрисано учење језика и нејезичких садржаја;
- подучавање и учење језика везаног за конкретан садржај.

Следећи примери показују како се то може постићи.

У акрониму *CLIL*, прво слово је **C (content – садржај)**; у образовању наставника на радном месту за *CLIL*, примарни фокус је на предметном садржају.

Образовање наставника на радном месту за *CLIL*

Основни ресурси за *CLIL* лекције су стога уџбеници који садрже текстове, слике и референце. Које су стратегије потребне ученицима да би били у стању да разумеју информације и како им наставници могу помоћи да стекну неопходне компетенције и вештине? Обука на радном месту даје наставницима прилику да препознају потенцијал метода *CLIL* и примене их у учионици.

„Свака теорија је сива“, рекао је Гете. Ако бисмо Гетеов афоризам применили на образовање наставника на радном месту, закључак је да наставници морају да **искусе приступ настави** који ће касније користити у учионици. У нашем примеру, наставници математике играју домине с плочицама на којима се налазе специјализовани термини уместо

тачкица. Ово им омогућава да процене ефекат игре на ученике, да предвиде колико ће им дуго бити потребно да заврше игру и да изврше евалуацију користи те игре.

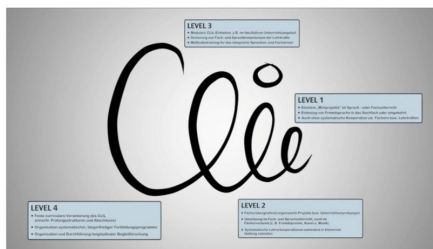
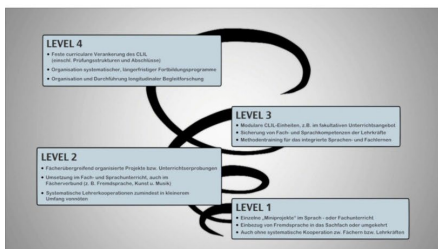
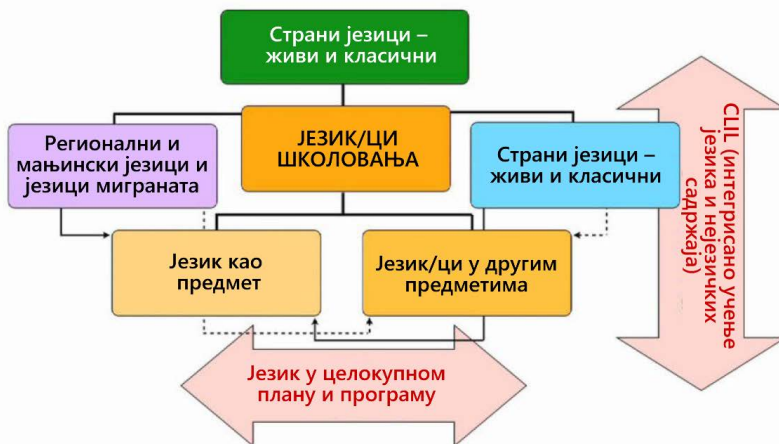
Када се све адекватно размотри, може се израдити план лекције. Сви учесници се информишу о **циљевима следећег часа, методологијама које ће се примењивати** и о **различитим фазама наставе**. Када се изради план лекције, врши се коначна провера циљева и основних принципа тог плана. То се такође ради у групама јер су постигнућа тима у целини обично боља од збира његових делова. Када наставници и сами прођу кроз то искуство, вероватније је да ће **рад у групама увести** и у своју наставу.

II Неколико савета за лакши почетак:

- Образовање наставника на радном месту је важно за школе, родитеље и образовне органе. За успешну примену приступа *CLIL*, значајна је подршка свих интересних страна. Да би они прихватили и посвећено спроводили овај приступ, обуци наставника на радном месту мора да претходи **интензивна информативна и комуникациона кампања** која укључује дане отворених врата, новинске чланке, родитељске састанке и презентације у вртићима и предшколским установама.
- Чест је случај да доносиоци одлука, као што су директори школа, изненађујуће мало знају о интегрисаном учењу страног језика и нејезичких садржаја, његовим карактеристикама и предностима. С друге стране, они су ти који одлучују да ли *CLIL* треба увести у њихову школу и да ли наставницима треба одобрити одсуство како би присуствовали обуци на радном месту. Почните тако што ћете их **уверити у предности приступа *CLIL*, разговарати с њима, позвати их на курсеве додатног усавршавања, организовати заједничке конференције и пројекте и понудити подршку.**
- Када организујете конференције или курсеве обуке, позовите успешне **бивше ученике** који сада користе *CLIL* језик на свом радном месту. Они су живи доказ предности које доноси овај приступ и чињенице да вреди улагати у *CLIL*.
- Сваки курс образовања наставника на радном месту мора да почне од **подробног проучавања текуће стручне праксе**, наиме, од посматрања наставе или видео-снимака наставе. Када се разјасне циљеви и утврде потребе ученика, могуће је одредити шта се мора предузети и како се може усвојити приступ оријентисан на ученика.
- **Посматрање наставе представља везу између академске заједнице и учионице** и подстиче **размишљање о теорији наставе, пракси, као и сопственом приступу настави**. Такође, помаже да се избегну претерана очекивања, нарочито након велике количине стечених теоријских знања. Посматрање наставе има и мотивациони ефекат када се садржај обуке на радном месту касније може инкорпорирати у планирање лекција.
- Теоријско знање се тестира кроз праксу у настави. После дефинисања конкретних и општих циљева, као и избора методологије наставе, следи фаза **планирања лекција**. Наставници који знају да ће њихове планиране лекције бити подвргнуте строгом тесту, у пракси показују потпуну посвећеност задатку.

- **Рад у групама** олакшава планирање лекција и доприноси њиховој делотворности. Када сви чланови групе преиспитају и прокоментаришу идеје и предлоге, онда сви који су учествовали извлаче максималну корист.
- Коначан тест који показује да ли су циљеви, методе и језичке активности правилно испланирани јесте њихова **имплементација у учионици**.
- За добру наставу је потребна **евалуација**. Предлоге за побољшање можемо понудити само ако критички преиспитамо коначне резултате и шта јесте или није постигнуто.
- **За оцењивање су потребне повратне информације ученика**, прво у писаној форми и анонимно, а затим и оне добијене кроз непосредан разговор, како би се омогућило боље прилагођавање наставних метода потребама у учионици.

Истраживање и развој

Систематско истраживање и развој имају пресудан значај за успех приступа CLIL. Искуство је показало да је акционо истраживање веома корисно и често представља темељ за осигурање квалитета, фокусирано на циљеве и стални развој методологија наставе. Стога, у идеалним условима, сви напори усмерени на даљи развој приступа CLIL базирају се на емпиријском истраживању.

Овај одељак даје преглед прошлих, садашњих и будућих истраживачких пројеката, као и информације о томе како се ви и ваша установа можете укључити у CLIL.

Истраживање

I Увод

Ефикасно осигурање квалитета и развој образовања били би незамисливи без подрбног истраживања. Због своје мултидимензионалности, **CLIL** представља **фасцинантно поље истраживања**. Теме истраживања које су традиционално предмет проучавања укључују:

- усвајање и даље усавршавање првог језика;
- усвајање другог језика;
- усвајање предметних знања;
- усвајање интеркултурних вештина;
- учење како се учи, разраду одговарајућих стратегија учења,
- практичну примену усвојених компетенција и вештина, односно предметних садржаја, језика и интеркултурних вештина и компетенција.

Дугорочно акционо истраживање увек је била главна метода истраживања за програме интензивног учења језика на којима се базира **CLIL**. Та методологија се тек сада примењује и на **CLIL**, нарочито за **језике који нису енглески**.

Имајући у виду да се у европским образовним политикама **CLIL** све више признаје као један од **најперспективнијих приступа образовању за будућност**, затим већи **фокус на мултилингвизам појединаца и интеркултурне вештине**, као и све већи број школа које уводе приступ **CLIL**, постоји и хитнија потреба за **систематским акционим истраживањем са циљем да се истражи CLIL** и његово коришћење за **разне језике**.

II Неколико савета за лакши почетак:

- Погледајте линкове до интернет страна које нуде информације о **развоју истраживања интензивног учења језика и CLIL методологијама**:
 - *CARLA* – Имерзивно образовање и истраживање (доступно само на енглеском);
 - *CLIL* за немачки као нематерњи језик у настави (доступно на различитим језицима).
- Погледајте линкове до интернет страна које нуде информације о различитим **институцијама које финансирају истраживање везано за CLIL**:
 - На европском и међународном нивоу:
 - *ERC*: Европски истраживачки савет;
 - Седми оквирни програм Европске уније.
 - Финансирање на државном нивоу (примери):
 - Финска академија;
 - *Deutsche Forschungsgemeinschaft*;
 - *Forskningsrådet* (Истраживачки савет Норвешке);
 - *Fundação para a Ciência e Tecnologia*.
- Погледајте мреже које нуде информације о истраживању приступа *CLIL* и интензивног учења језика, као и о немачком као страном језику:
 - Истраживачка мрежа за *CLIL* (*CLIL-ReN*);
 - Каскадна мрежа за *CLIL* (*CCN*);
 - *APEPS – Arbeitsgemeinschaft zur Förderung des mehrsprachigen Unterrichts*;
 - Европска мрежа за немачки као страни језик (*Europäisches DaF-Netzwerk*).
- Прибавите свеобухватан **преглед постојећих истраживачких пројеката и резултата** пре израде предлога истраживања.
- Контактирајте са својом **примарном циљном и референтном групом** у раним фазама пројекта и покушајте да их **укључите** у фазу планирања пројекта.
- **Дефинишите циљеве истраживања** што је **конкретније и прецизније** могуће јер ће вам то омогућити да **очувате преглед** истраживања и да га представите **разноликој циљној публици у разумљивом облику**.
- Обезбедите **максималну транспарентност** истраживања, **редовно представљајте (прелиминарне) резултате** и тежите **оптималном ширењу информација о резултатима**.

Развој

I Увод

У Европи су у току бројни пројекти чији је циљ даљи развој приступа *CLIL* а који се **ослањају на искуства у настави оних који примењују CLIL**, као и на **доступне резултате истраживања**. На нивоу Европе то су углавном транснационални **пројекти сарадње** под окриљем истраживачких програма које организују **Европска комисија и Савет Европе / Европски центар за живе језике**. На националном или регионалном нивоу, такви пројекти су обично саставни део акционих програма за чију координацију су задужени министарство просвете или образовне агенције, локални образовни органи или универзитети који су специјализовани за истраживања у области *CLIL*.

Развојне пројекте везане за језике обично финансирају и координирају

институције којима је примарни циљ промоција датог језика. У случају немачког језика то су **Институт Гете** и **Zentralstelle für das Auslandsschulwesen des Bundesverwaltungsamtes**.

Карактеристично обележје националних развојних пројеката везаних за језике јесте то што одражавају регионалне и локалне

потребе и тако се уклапају у циљеве ширег европског *CLIL* окружења, с нагласком на разноликост. Резултати развојних пројеката до сада су показали да **ефикасно коришћење локалних фокус група** као и **транснационалних мрежа** значајно доприноси развоју на локалном и регионалном нивоу.

II Неколико савета за лакши почетак:

- Погледајте линкове на којима се нуди преглед кључних развојних пројеката о интензивном учењу језика и *CLIL* настави за чију координацију су задужени:
 - Европска комисија;
 - Европски центар за живе језике;
 - Каскадна мрежа за *CLIL*;
 - *CLIL* и немачки као страни језик.
- Погледајте информације о европским институцијама које финансирају пројекте за развој приступа *CLIL*, међу којима су:
 - Европска комисија;
 - Савет Европе / Европски центар за живе језике;
 - Нордијски савет министара (нпр. *Nordplus Horizontal*).
- Погледајте информације о **кључним институцијама и мрежама** које раде на развоју **приступа *CLIL* за немачки језик**:
 - *Zentralstelle für das Auslandsschulwesen, Bundesverwaltungsamt*;
 - Институт Гете;
 - Европска мрежа за немачки као страни језик (*Europäisches Netzwerk Deutsch als Fremdsprache*).
- Сазнајте више о међународним иницијативама и програмима чији је циљ развој наставе и сертификације фокусиране на *CLIL*, нпр.:
 - Комбиновано учење – Програм иницијалног образовања и обучавања на радном месту *Schule im Wandel*;
 - Заједнички устав и учење језика (*CCLL*) – Грађанско образовање кроз *CLIL*;
 - Ознака изврности *CertILingua* за плурилингвалне, европске и међународне компетенције.

Сарадња

I Увод

Како је порастао број школа које по први пут примењују приступ *CLIL* у настави, тако су појачани и **напори да се успостави систематско умрежавање и сарадња** између различитих актера и институција који учествују у развоју приступа *CLIL*. Залагање за *CLIL* у оквиру европских политика језичког образовања олакшало је успостављање

мултидисциплинарних мрежа, за сарадњу везаних за одређене предмете, које су посвећене интеграцији учења нејезичких садржаја и језика на нивоу Европе. Сличне мреже су се појавиле и на **националном и регионалном нивоу.**

II Неколико савета за лакши почетак:

- Упознајте се с **постојећим мрежама** посвећеним интензивном учењу језика и приступу *CLIL* у **вашој земљи или региону**.
- Упознајте се с **постојећим транснационалним платформама и мрежама за сарадњу** које пружају информације о областима приступа *CLIL* које су најрелевантније за вас.
- Откријте **како можете да се придружите, подржите и даље развијате постојеће мреже**.
- **Јавно искажите своје интересовање за сарадњу** за нпр. истраживачке и развојне пројекте, користећи мејлинг-листе, платформе за сарадњу, билтене, публикације итд.
- Активно учествујте у **догађајима** које организују **мреже за сарадњу** или на састанцима чији је циљ успостављање и даљи развој таквих мрежа.

www.ecml.at/clil-lote-start

Автори:

Ким Хатаја
Ролф Кручина
Каталин Аркоши
Кларис Коста Алфонсо

Прелом:

Маркус Акерман
Ким Хатаја

Штампа:

ECML

„Макета аутомобила израђеног од материјала који могу да се рециклирају и који може да превезе килограм шећера на удаљеност од пет метара и уз рампу високу један метар – то је *CLIL* у најнапреднијем облику.“

„Због своје мултидимензионалности, *CLIL* представља фасцинантно поље истраживања.“

„Карактеристично обележје националних развојних пројеката везаних за језике јесте то што одражавају регионалне и локалне потребе и тако се уклапају у циљеве ширег европског *CLIL* окружења, с нагласком на разноликост.“

„Начело на коме почива *CLIL* јесте способност предметних наставника не само да комуницирају на циљном језику, већ и да омогуће развијање свести о језику код својих ученика.“

„У акрониму *CLIL*, прво слово је *C* (*content* – садржај); у образовању наставника на радном месту за *CLIL*, примарни фокус је на предметном садржају.“

www.ecml.at/clil-lote-start

Савет Европе окупља 46 држава чланица, обухватајући готово читав европски континент. Настоји да развије заједничке демократске и правне принципе који се заснивају на Европској конвенцији о људским правима и другим референтним текстовима који се баве заштитом појединаца. Од свог оснивања 1949. године, по завршетку Другог светског рата, Савет Европе представља симбол помирења.